

— O, God voere de jonkvrouw terug ! Had mijnheer d'Alleiro naijverige mededingers ? vroeg ze.

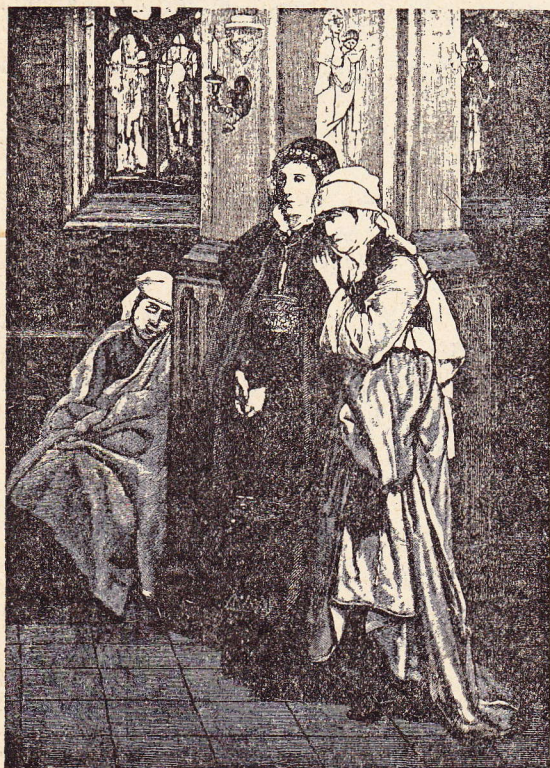
— Misschien wel... maar niemand van hen zou zoo'n lagen aanval wagen... Tot straks dus... ik ga vlug mijn paard halen.

Wouter van Dillen had geen paard... Hij kon dus zijn diensten niet aanbieden.

— Hoe vreeselijk, hé ? zei hij, Agneta naderend.

— En gij blijft hier werkeloos ? kreet jonkvrouw van Ramsdijk... lachend.

Haar stem klonk scherp...

— Verdenkt ge me van gebrek aan moed ? vroeg Wouter heftig... Is dat nu alles om de wijze, waarop ik u de eerste maal begroette... iets, wat ik meende te mogen doen...

— Ge wilt nu over uw aangelegenheden beginnen, terwijl mevrouw Prijcke om haar dochter jammert !

— Ik ben niet bevreesd, maar sta hier zonder paard.

Agneta keerde Wouter den rug toe. Ze sprak een dame aan... Jonker van Dillen trok zich terug, woedend nu... Maar ieders aandacht wendde zich tot den schout, die bevelen gaf voor een achtervolging in verschillende richtingen en daarin gestoord werd door een bediende, welke een brief bracht.

— Kerel, is het nu een oogenblik om mij lastig te vallen ? snauwde de heer

Ze leunde tegen haar vriendin (blz. 91).
Prycke...

— Ik ben van dienst aan de voordeur... een man bracht me dien omslag en zei, dat het over de jonkvrouw was... Hij liep dan snel den hoek om... antwoordde de knecht.

Bij het licht van een der fakkels, die voor den tocht ontstoken waren, scheurde de schout de enveloppe open. Hij ontvoude een papier en overliep het geschrift... Hij sidderde en zei verontwaardigd :

— Luister, wat men mij nog durft schrijven...

En hij las luid :

Aan den schout van Veurne,

Ik heb uw bekendmaking over Jacqueline, de dochter van Mariette gele-

zen... Gij verwijst haar al naar den brandstapel, zonder iets van haar te weten. Niemand heeft het gewaagd, zich over haar uit te laten, zooals gij het reeds doet. Uw dochter Adelida zal als gijzelaarster voor Jacqueline in mijn macht blijven en behandeld worden, zooals men Jacqueline behandelt. En deze waarschuwing geldt voor alle schouten van de streek, waar men in naam van het recht misdaden pleegt... Oog voor oog en tand voor tand, dat verklaart u hij, dien gij noemt Isegrim !

Een luid protest klonk van alle zijden. De meesten hadden over dien geheimzinnigen Isegrim hooren spreken. Men wist, dat hij achtervolgd werd, opgejaagd als een dier en die kerel durfde uit de woning van den schout, wanneer daar de gasten vereenigd waren voor een feest, de verloofde komen ontvoeren !

Met een luiden gil was mevrouw Prijske in bezwijming gevallen... Men droeg haar weg.

— Bloed over hem en zijn medeplichtigen ! schreeuwde d'Alleira doelend op Isegrim.

— Hij moet aanhangers te Veurne hebben, de onverlaat ! beweerde men.

— Medeplichtigen tot in deze zaal ! verzekerden anderen... Zoo niet, is zulk een ontvoering onmogelijk.

Wouter van Dillen leunde even tegen een muur... Hij had 't gevoel een dier aanhangers en medeplichtigen te zijn, waarover men thans zoo verontwaardigd sprak. Hij had Isegrim kunnen overleveren, maar hem daartegen diensten bewezen... zijn vader in diens ambt tegen gewerkt... Isegrim voor-spelde hem nog geen uur geleden, dat er wat zou gebeuren... en Wouter zweeg... Isegrim beloofde hem en de zijnen veiligheid, en dat leek nu of Wouter verraad pleegde.

Adelida was ontvoerd en 't scheen Wouter of hij daaraan schuld had. Hevige onrust folterde hem. Het duurde nog wat, eer de paarden uit de verschillende stallen, hier en in de gasthoven of andere woningen gehaald waren... De schout zelf scheen te ontsteld, om ordelijk bevelen te geven voor een doelmatige achtervolging. Eindelijk dan toch had men de gasten in groepen ingedeeld. Verscheidene heeren bezaten geen paard...

— Dat zij mijn woning bewaken... Wie weet, wat er hier nog kan gebeuren en de dames moeten beschermd worden ! zei de schout.

Een bode meldde, dat de ruiters langs den Looweg verdwenen waren. Ze hadden de poortwacht verschalkt met een valsch paspoort en met een flinke belooning...

— We zullen de schuldige krijgslieden laten ophangen ! verzekerde d'Alleira....

— Vooruit, dan allen den Looweg op ! gebod de schout....

De ruiters reden heen... En in de feestzaal heerschte onder de blijvenden de diepste ontroering.

Wouter kwam bij Livina en zei verdrietig :

— Had ik nu ook maar een paard !

— Maak u daarover toch niet bezorgd. Ieder weet, dat het u niet aanmoed of goeden wil ontbreekt... En bovendien er zijn er meer in uw geval.

Ze kunnen evenmin den tocht meemaken... O, waar blijft moeder toch ! Zou vader nu nog niet aangekomen zijn !

— Waarschijnlijk niet !

— Als er met hem maar niets gebeurt ! De brief bevatte een bedreiging tegen alle schouten... Wouter, breng mij naar het gasthof bij moeder... Gij kunt dan terugkeeren... Ik ben waarlijk zeer ongerust...

— Goed, ik zal u even geleiden.

— Maar wat ziet ge bleek ! Ge vreest ook voor vader ?

— O, neen... Het gebeurde deed me toch geweldig ontstellen... Denk eens aan het lot van jonkvrouw Adelida...

— Het is ontzettend.

En onderwege hernam Livina :

— Die Isegrim moet vast en zeker medeplichtigen hebben...

Die opmerking pijnigde haar broeder... Wouter gevoelde wroeging... Maar had hij dit kunnen voorzien ? Hij was woedend op Isegrim... om die laffe daad... Een weerloos meisje lokken... dan ontvoeren... op den avond van haar verlovingsfeest...

— Maar de schout beschikt voor die even onschuldige en bij het gerecht geheel onbekende Jacqueline al een brandstapel, dacht Wouter. Alleen omdat een moeder in haar doodstrijd om haar kind riep ! Ja, 't is oog voor oog, en tand om tand ! Zoo is de tijd !

Mevrouw van Dillen verbeidde nog steeds haar man. Men had in het gasthof het nieuws van den aanslag vernomen... Men was er immers om de paarden gekomen...

— O, kinderen, wat is er toch voorgevallen ! riep mevrouw van Dillen angstig uit. En waar blijft uw vader ! Als er te Nieuwpoort ook maar geen onraad is !... En die ongelukkige Adelida ! Verschrikkelijk is het ! Welk een feestavond !

Wouter liet Livina bij zijn moeder. Hij wilde tenminste in de woning van den heer Prijske vertoeven, om niet den indruk te wekken, dat hij onverschillig bleef voor 't leed daar verwekt.

Baron van Ramsdijk was zeer opgewonden... Hij bemerkte Wouter en sprak :

— Is het niet ongehoord ! Moet Veurne daarvoor een sterke bezetting hebben die zooveel aan het land kost !... Wie kan nu nog veilig in zijn huis blijven...

— Ja, 't is buitengewoon stoutmoedig.

— En de heer Prijske heeft nu al die onkosten voor niets gemaakt... Denk eens... een maaltijd... deze versiering... die zee van licht !

— Dat is niets, als hij Adelida maar terug vindt !

— Niets, niets... zooveel geld nutteloos uitgeven, hernam de gierigaard driftig. Gij noemt dat niets... Ik vind het erg. Al die onkosten is goud in 't water ! We konden best heel wat lichten dooven. Ze branden toch nutteloos !...

Wouter had wel gaarne een ruw antwoord gegeven, maar hij bedacht, dat baron van Ramsdijk Agneta's oom was en hij mocht hem dus niet onbeleefd bejegenen. De jonker kon zich verwijderen, want een bejaard edelman sprak den baron aan. Wouter zag Agneta alleen op een rustbank. Hij ging naar haar toe en zei :

— In spijt van de vreeselijke omstandigheden hier, heb ik het recht van u een opheldering te vragen, Agneta. We zijn oude kennissen.

— O, ik meende, dat gij al heen waart, zei het meisje schimpend.

— Ik bracht Livina naar het gasthof bij moeder. Vader blijft uit en dat verontrust hen...

— Toen de aanval te Nieuwpoort geschiedde, waart ge zoo dapper uw vader te gaan helpen en nu rekent ge u onder de oude heeren...

— Dus houdt ge me voor een lafaard, nu ge toch weet, dat ik zonder paard niets doen kan... Agneta, als ik u bij onze eerste ontmoeting beleedigd heb, vraag ik u vergiffenis...

— En ik denk nu alleen aan de arme Adelida ! hernam Agneta heftig...

— En om die kus... zoo oprecht gemeend... stoot ge me af ! Zelfs tegen Livina waart ge koel...

— Omdat ge bij haar waart !

— O, dat is tenminste duidelijk gesproken...

— Mijnheer, ik verzoek u me nu met rust te laten !

't Klonk echter meer als een bevel dan als een verzoek. Wouter werd bleek... Dat was geweldig krenkend voor hem.

— Mijn hemel Agneta, is het zoo ver gekomen ? hernam hij toch. Wanneer gij jonker van Rooze kiest, moet ik mij daarin gelaten schikken, hoe ge me ook lijden doet. Maar verdien ik daarom zoo hoonend behandeld te worden ?

— Nu de heer van Rooze hier niet is, zal ik bescherming zoeken bij mijn oom, zei Agneta opstaande.

Ze ging vlug heen. Baron van Ramsdijk bemerkte nu de verdwijning van het halsnoer.

— Mijn Hemel, waar is uw juweel ? vroeg hij zeer ontsteld.

— Ik heb het verloren, antwoordde Agneta.

— En ge zegt dat zoo kalm...

— Oom, ik bid u, wek geen opschudding... De verdwijning van dat halssnoer is niets vergeleken bij de ramp, die den heer en mevrouw Prijcke trof.

— Adelida behoort hun toe, maar dat snoer ons !

— Mij, oom ! Gij verliest er niets door...

— Maar welk een lichtzinnigheid ! Waar hebt ge het verloren ? Hier in de zaal of op straat...

Om den baron te verhinderen in de woning zelf drukte te maken, be-
weerde Agneta, dat het op straat gebeurd was.

— Dan moeten we fakkeldragers vragen... er zijn er hier genoeg en de straat afzoeken. En de schout kan een onderzoek doen of iemand het snoer gevonden heeft.

— Oom, ge zult niets van het gebeurde zeggen of ik verzeker, dat ik het snoer thuis heb gelaten, dreigde de jonkvrouw nijdig. De menschen zouden wel schande van ons spreken... om zooveel ophef te maken over een sieraad, als men wanhopig naar Adelida zoekt...

— Duizenden guldens is het snoer waard...

— Wel neen !

— Wat weet gij daarvan ! Ge zijt altijd lichtzinnig. Ik zei het u nog, dat ge zoo'n juweel niet dragen moet...

Baron van Ramsdijk wilde toch een onderzoek instellen, maar tegenover de krachtige houding van zijn nicht, diende hij wel zich stil te houden. Anders zou hij daar als een leugenaar staan, beweerend, dat er hier een snoer verloren was, terwijl Agneta verklaarde, dat het thuis lag.

Van aandoening zonk hij in een zetel neer.

— Laat ons liever naar baron van Rooze gaan, stelde het meisje voor... Het feest is geheel verstoord natuurlijk en waarom moeten we nog blijven. We zullen van Pol hooren, hoe alles afgelopen is.

— Ik zal u daar laten brengen, hernam van Ramsdijk, maar ik blijf zoo lang hier...

Agneta begreep zijn bedoeling wel. Als zij heen was, zou hij naar het parelsnoer laten zoeken. En ze wilde geen opschudding.

— Samen vertrekken of samen blijven, verklaarde ze.

— Wat zijt ge tegenwoordig toch koppig !

— Neen, oom, maar gij moet ons niet in opspraak brengen.

— Dat snoer... maar mijn Hemel, als ge er zoo weinig om geeft, waarom hebt ge het me dan al lang niet laten verkoopen.

— Daarover spreek ik hier niet. Denk toch aan de arme Adelida !

— Voor haar is ieder in de weer, doch voor uw juweel mag zich niemand roeren...

— Als het gevonden wordt, brengt men het aan den schout en Pol van Rooze zal er naar hooren.

— Naar den schout brengen ! Dat kunt ge denken ! Vertrouw hier niemand ! Stilletjes houden en verkoopen ja... en een ander speelt schoon weer met ons geld.

— Dan toch maar het mijne, oom ! En nu zwijg ik over dat snoer...

Kennissen kwamen met den baron en zijn nicht over de ontvoering spreken. Wouter was in den donkeren hof gegaan. Hij wilde nu alleen zijn. Hij voelde angst... Het scheen hem, oh hij zelf in gevaarlijk avonturen gewikkeld was.

Toch begon hij milder over Isegrim te denken. Deze verdedigde Jacqueline op een wijze, die toen tot de gewoonten behoorde. Hoe dikwijls moesten gijzelaars boeten voor de schuld van anderen. Antonius of Isegrim zou Adelida geen leed doen maar de jonkvrouw stond borg voor de daden van haar vader...

Maar hoe zou men Wouter beoordeelen, als het bekend werd dat hij dien Isegrim kende, voortdurend ontmoette en, in plaats van hem te over te leveren, hem feitelijk beschermde... Wat zou zijn eigen vader wel zeggen !

De jongeling dacht ook aan Agneta. Ze verstootte hem...

— Omdat ik haar gekust heb ? mompelde Wouter. Is ze zoo preutsch geworden ? Maar het is een voorwendsel. Ze heeft van Rooze gekozen... een losbol, een schavuit... doch, als ik haar waarschuwde, zou ze me toch niet gelooven. En ik kan niet spreken... want dan begint van Rooze over Antonia... en wie weet, waar deze onthulling me leidt...

Weer verscheen het beeld van het prachtig meisje voor hem... Maar Antonia was immers onbereikbaar voor hem, had Isegrim gezegd...

Wouter keerde in de zaal terug... De schout van Loo, te stram om nog een paard te beklimmen, en die dus ook hier gebleven was, kwam bij hem en zei :

-- Ge hebt den brief gehoord... Wij schouten worden allemaal bedreigd.

— Wie is die Isegrim eigenlijk ?

— Weet ik het ! Dat is het onrechtvaardige ! Ik moet hem opsporen, maar men zegt mij niet waarom. Uw vader en mijnheer Prijske schijnen wel op de hoogte te zijn... Waarom laat men mij in 't duister. Ze miskennen me.

Wouter wist wel, dat de schout van Loo een dronkaard en onbenullig magistraat was. Uit slenter liet men hem op zijn post, in een trouwens onbeduidend en weinig bevolkt stedeke.

— Ik vermoed dat die Isegrim heksen beschermt, hernam de schout. De hekserij wordt een oprechte plaag...

— Och, kom !

— Gij keert uit den vreemde terug...

— In Engeland zijn er ook dwazen, die aan hekserij gelooven... maar veel anderen noemen het onzin. Hier echter schijnt niemand breed te kunnen oordeelen.

— Jonker van Dillen, ge verbaast me. Met welke gedachten komt gij van over zee weer ?

Wouter begreep dat hij oppassen moest. Men mocht niet tegen den geest van den tijd ingaan. En waarlijk, voor ons kinderen van een latere eeuw, klinken de verhalen over heksenvervolging nu ongelooflijk en toch zijn het feiten uit het verleden.

Reeds twee honderd jaar voor den tijd van ons verhaal, werden heksenmeesters benoemd om de ongelukkigen op te zoeken en te vonnissen, van wie men vertelde, dat zij met tooverij en zwarte kunst omgingen. Ha, hoeveel onschuldigen werden nu op de wreedste wijze mishandeld en gedood !

De meest beruchte van die heksenmeesters, die overal werden aangesteld, waren in Duitschland, Jacob Sprenger en Heinrich Kromer. De eerste schreef zijn onzinnig werk « Heksenkamer » geheeten, dat in 1487 voor het eerst te Keulen gedrukt werd. In dat werk gaf hij een omstandig voorschrift van de wijze, waarop het proces der heksen moest worden gevoerd. Men staat verbaasd over de vragen, die daar opgegeven worden als de voornaamste die aan heksen gedaan moesten worden, als « of ze nachtelijke bijeenkomsten met duivels hadden, met deze omgingen, of ze naar de vergaderingen of de heksen Sabbath gingen en wat ze er deden ? Of ze storm en warrelwinden konden doen ontstaan en de bliksem konden doen nederdalen, waar ze begeerden ? Of ze ziekten onder de menschen en het vee brachten ? » En al zoo meer.

In Italië liet Cumanus in een enkele provincie 400 arme oude vrouwen als heksen verbranden. Te Genève alleen werden in de jaren 1515 en 1516 vijf honderd personen als heksen verbrand. Bartholomeo de Spina bericht, dat alleen in het kanton Como, er niet minder dan duizend in het jaar 1524 werden ter dood gebracht, en gedurende een aantal jaren naderhand, nog een honderd jaarlijks. Een heksenmeester, Remigius, blufte er op, dat hij in vijftien jaren niet minder dan negen honderd heksen heeft gevonnisd en verbrand. Hij was er waarlijk fier op.

In Frankrijk flikkerden, omtrent 1520, de brandstapels voor heksen bijna in elke stad. Dandeu, in zijn « Samenspraken voor Heksen », zegt, dat ze zoo talrijk waren dat het bijna onmogelijk zou wezen ze te tellen. Zoo diep was

de verblinding, dat de vrienden en naastbestaanden der beschuldigten dikwijls de terechtstelling bijwoonde en goedkeurden. Ze beschouwden de veroordeelde familieleden als misdadigers en erger.

Trouwens, met een moordenaar mocht vrouw en kind nog medelijden hebben ; maar met een heks of hekser mocht zelfs man of vrouw de minste deernis niet toonen. Men hield er voor dat niemand een heks beklagen kon, of hij was zelf niet zuiver ; 't was dus zeer gevaarlijk.

Dat wist Wouter van Dillen ook en daarom moest hij op zijn woorden letten. Niet aan hekserij gelooven... maar dan dacht men, dat zoo'n persoon zelf aan de zwarte kunst meedeed. Wouter van Dillen was zijn tijd vooruit... Als rechtsgeleerden en voorsten zelf heksen op de ernstigste wijze der wereld naar den brandstapl zonden !

Luister maar even naar de mededeelingen over dien tijd. In heksenvervolgving staat Duitschland, wat sommige gedeelten betreft, misschien boven aan. Het getal slachtoffers was daar zoo groot, dat men onmogelijk zou kunnen gelooven, dat de menschheid ooit zoo verdwaasd kon zijn, wanneer de officieele processtukken niet nog bestonden, die het bewijzen. De geleerde en onvermoeide onderzoeker op dit veld in lateren tijd, G. K. Horst, zegt van dit tijdperk : « De wereld scheen één groot gekkenhuis voor heksen en duivels.

Niet alleen ontwikkelden, maar geleerden deelden in het algemeen bijgeloof ».

Te Bomberg, in Beieren, heeft men berekend, dat er in 1610 tot 1640 jaarlijks een hondertal verbrand werden. Een oude vrouw werd bijvoorbeeld beschuldigd, omdat een kind, welks schoonheid ze bijzonder geprezen had kort daarna ziek werd en stierf. Op de pijnbank bekende ze natuurlijk eindelijk, dat de duivel haar de macht gegeven had, om iemand den dood in te zenden, door hem op een bijzondere manier te prijzen, wat de duivel dan wel verstond. En die duivel kwam en deed de bewuste personen sterven. 't Mag vreemd klinken, dat beschuldigten bekenden, heksen te zijn. Maar zij deelden immers dat bijgeloof en meenden ten slotte, dat ze in de macht van Lucifer waren geraakt.

En inderdaad, vele slachtoffers bekenden schuld. Vooreerst waren er zwakzinnigen onder, die eindelijk geloofden dat ze den duivel bijzonder kenden, omdat ieder het zei. Dan bekenden sommigen alles, wat de rechters vroegen om maar van de folteringen en het verschrikkelijk lijden op de pijnbank bevrijd te worden... De dood zou zachter zijn.

Er waren er, die op de pijnbank gek werden en wartaal spraken of « ja » riepen op de vragen, al wisten ze er de beteekenis niet van, of verstonden ze die niet.

En dit was voor de zonderlinge rechters voldoende. Menig oud vrouwtje werd ter dood gebracht, omdat ze naalden, stukken glas, lappen, steentjes, ja wat niet al ! in lichamen wist te brengen. Niet voordat de heks verbrand was, raakte men zulk een voorwerp dan weer kwijt. Waarschijnlijk ontstond dit begrip uit het verschijnsel, door de nieuwe wetenschap bedaarder waargenomen, dat naalden en scherpe voorwerpen, door den mond in het lichaam gedrongen, op geheel andere plaatsen er somtijds uitkomen. Ieder naald of speld dus door een meid of een vrouw in den mond gehouden bij 't naaien, en ingeslikt, kon 't leven kosten aan een... heks.

Niet alleen armen werden getroffen : ook lieden uit de hoogste standen werden voor hekserij vervolgd, personen uit de regeering zelfs. Lijsten van heksen bevatten menschen uit alle klassen, dochters en vrouwen van raadsleden, tooneelspelers, herbergiers, en zoowel jonge meisjes als vrouwen. Met name worden op de lijst van Wurzburg in Duitschland genoemd Gobel Babelin, het schoonste meisje, Steinacher, de rijkste burger en Baunach, de dikste man uit de stad. En nog monsterachtiger is het ontzettend feit, dat op die lijst een groot aantal kinderen voorkomt. Drie jongens van tien tot vijftien jaren werden verbrand, omdat ze, — even argeloos als onze kinderen wel eens een straatlied nazingen — een tooverlied hadde gezongen. Een andere jongen had gezegd, dat hij zich wel aan den duivel verkoopen wilde, als hij dan alle dagen lekker eten en gebak en een paard om op te rijden kreeg. In plaats van zijn begeerlijkheid met een pak slaag wat te genezen, werd hij gehangen en verbrand !

Geen wonder dat Jacqueline in ons verhaal reeds voor den brandstapel bestemd werd, nu Mariette haar genoemd had, toen ze naar de strafplaats ging en nog, als de vlammen haar reeds omringden. Die Jacqueline kon een kind zijn. 't Deed er niet toe. Kinderen werden zoo min ontzien als volwassenden. De rechters kenden geen genade. De duivel maakte ook knapen en meisjes tot zijn werktuigen.

Tot alles achte men de ongelukkigen in staat. In het Zuiden van Frankrijk vinden we in die dagen het geval van twee heksen of tooveraars te Toulouse, die beschuldigd waren een storm, die vrij wat schade aanrichtte te hebben veroorzaakt ! Een meisje getuigde, dat zij hen 's nachts een kruisbeeld door de straten had zien slepen en ze van tijd tot tijd onder verwenschingen en vloeken er op spuwden. Dat was genoeg. De mannen werden opgehangen en verbrand en nog zeven anderen, die ze als medeplichtigen noemden. Dit had plaats in 1595. Ze hadden wellicht in dronkenschap baldadigheden en heiligschennis bedreven.

In 1634 hoorde het parlement van Bordeaux, dat in een plaatsje aan den voet der Pyreneeën, Zabourt, zooveel heksen waren, dat de zaak den heeren inderdaad onrustbarend voorkwam. Er moest ingegrepen worden en men benoemde een commissie om haar te onderzoeken, met de uitgebreidste volmacht om te pijnigen en te branden.

Een van de leden dier commissie, de l'Ancre, heeft in een boek zijn heldendaden op dit gebied beschreven. En als men die onzinnigheden leest, moet men erkennen, dat de rechter geen haar beter of wijzer was dan zijn slachtoffers. In de eerste dagen werden er dagelijks een veertigtal gevallen behandeld, waarvan er gemeenlijk slechts een paar op vrijspraak uitliepen. De anderen werden gehangen of verbrand of beiden. Maar genoeg. De lezer begrijpt nu, hoe Wouter van Dillen alleen stond met zijn ruimer oordeel en dit niet mocht toonen. De schout van Loo verborg zijn verbaasdheid niet.

— Jonker, keurt gij dan die strengheid tegen de heksen af ? vroeg hij.

Wouter besloot zich niet verder te wagen, vooral niet tegenover een enggeestigen, door den drank verstompten man, als deze magistraat, dien we ook al door Pol van Rooze hoorden beoordeelen.

— Men moet het gerecht eerbiedigen, antwoordde Wouter ontwijkend.

A. HANS

De Heks van Nieuwpoort

Uitgaaf B. H. HANS, Contich.